

Matična razvojna služba za narodne i školske knjižnice Vukovarsko-srijemske županije

Vinkovci, 30. travnja 2026. godine

NARODNE KNJIŽNICE VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE ANALIZA STANJA DJELATNOSTI ZA 2025. GODINU U ODNOSU NA STANDARD ZA NARODNE KNJIŽNICE U RH (NN 103/2021) (analizirani podatci iz Sustava statističkih podataka o knjižnicama: <https://hk.nsk.hr/>)

1. Podatci o Županiji

Vukovarsko-srijemska županija prostire se na površini od **2454** km². Ukupan broj jedinica lokalne samouprave je **31**, od čega je **5** gradova i **26** općina s ukupno **85** naselja.

Vukovarsko-srijemska županija ima ukupno **143 113** stanovnika, prema Popisu stanovništva 2021. godine. Broj stanovnika se smanjio za **36 408** ili **20,28 %** stanovnika u odnosu na Popis stanovništva 2011. godine kada je u Županiji bilo ukupno 179 521 stanovnik.

Najveći broj stanovnika ima Grad Vinkovci (30 842), a grad s najmanje stanovnika je Otok (4899). Od općina, najveća po broju stanovnika je Ivankovo (6543), a najmanja Lovas (980).

2. Mreža narodnih knjižnica

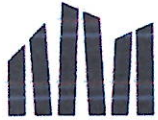
2.1. Broj i status knjižnica

Ukupno **11** jedinica lokalne samouprave, ili **35 %** od njihovog ukupnog broja, ima **narodnu knjižnicu**, od čega **5 gradova** ili **100 %** od ukupnog broja gradova te **6 općina** ili **23 %** od ukupnog broja općina.

Ukupno je **9** narodnih knjižnica koje su **samostalne ustanove** te **2** knjižnice koje su **područne knjižnice** na temelju ugovora o povjeravanju djelatnosti između općina i drugih knjižnica.

Knjižnice koje su **samostalne ustanove** djeluju u **gradovima (5)**: Ilok, Otok, Vinkovci, Vukovar i Županja te **općinama (4)**: Babina Greda, Gunja, Nuštar i Drenovci.

Područne knjižnice djeluju u **općinama (2)**: Lovas (područna knjižnica Gradske knjižnice Vukovar) i Bošnjaci (područna knjižnica Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci).

Tip knjižnica prema *Standardu za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj*:

- **VIII. tip** (za područje do 3000 stanovnika): **4 knjižnice** ili 36 % - Općinska narodna knjižnica **Babina Greda** (2762 st.), Narodna knjižnica i čitaonica **Bošnjaci** (područna knjižnica, 2868 st.), Narodna knjižnica i čitaonica **Gunja** (2600 st.) i Narodna knjižnica **Lovas** (područna knjižnica, 980 st.)
- **VII. tip** (za područje od 3001 do 10 000 stanovnika): **5 knjižnica** ili 46 % - Općinska narodna knjižnica **Drenovci** (3662 st.), Gradska knjižnica i čitaonica **Ilok** (5045 st.), Narodna knjižnica i čitaonica sv. Benedikta **Nuštar** (4861 st.), Gradska knjižnica **Otok** (4899 st.) i Gradska knjižnica **Županja** (9153 st.)
- **V. tip** (za područje od 20 001 do 35 000 stanovnika): **2 knjižnica** ili 18 % - Gradska knjižnica i čitaonica **Vinkovci** (30 842 st.) i Gradska knjižnica **Vukovar** (23 175 st.).

Na području Vukovarsko-srijemske županije 20 općina nema stacionarnu knjižnicu. Od toga, 4 općine: Gradište (2227 st.), Markušica (1773 st.), Negoslavci (983 st.) i Štitar (1552 st.) nemaju nikakvu knjižničnu uslugu, nisu pokrivene ni bibliobusnom uslugom. Razlog tome je nedostatak financijskih sredstava, mali proračuni općina te nerazumijevanje i nezainteresiranost čelnika općina za knjižnične usluge i kulturu uopće.

Bibliobus Vukovarsko-srijemske županije, koji djeluje pri **Gradskoj knjižnici i čitaonici Vinkovci**, tijekom 2025. godine obilazio je područja 18 općina i 1 grada (ukupno 19 jedinica lokalne samouprave) Vukovarsko-srijemske županije s ukupno 69 stajališta (47 u naseljima i 22 pored škola i vrtića). Od toga, u **16 općina** bibliobus je **jedini oblik djelatnosti** narodne knjižnice. U odnosu na 2024. godinu broj jedinica lokalne samouprave koje obilazi Bibliobus povećao se za 1 općinu (Vođinci), odnosno 2 stajališta.

Ukupno, u Vukovarsko-srijemskoj županiji **27** jedinica lokalne samouprave na svom području imaju djelatnost narodne knjižnice ustrojenu prema *Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti* (NN 17/19).

U ukupno **16 općina** ili **62 %** od ukupnog broja općina ili **52 %** od svih jedinica lokalne samouprave knjižnična djelatnost pruža se **isključivo** putem **Bibliobusa**.

Ukupan broj jedinica lokalne samouprave i **sa stacionarnom knjižnicom i Bibliobusom** je **3**, od čega **1 grad** (**Otok** - prigradsko naselje Komletinci) i **2 općine** (**Bošnjaci** i **Nuštar** - općinska mjesta Cerić i Marinci).

Zaključno, u Vukovarsko-srijemskoj županiji ukupno **27** ili **87 %** jedinica lokalne samouprave ima na svom području organiziranu **profesionalnu djelatnost narodne knjižnice** (stacionarne i/ili pokretnu), dok su **4 općine** ili **13 %** jedinica lokalne samouprave **bez profesionalnog oblika knjižnične djelatnosti**: Gradište (2227 st.), Markušica (1773 st.), Negoslavci (983 st.) i Štitar (1552 st.). Navedene općine prema Popisu stanovništva iz 2021. godine imaju manje od 3000 stanovnika što, prema *Zakonu o knjižnicama i*

knjižničnoj djelatnosti (NN 17/19), znači da su dužne povjeriti knjižničnu djelatnost drugoj knjižnici putem osnivanja područne knjižnice ili uvođenjem stajališta bibliobusa.

2.2. Ogranci u mreži i drugi ustrojbeni oblici, bibliobusna služba

Ogranke u mreži, njih ukupno **5**, imaju **2** knjižnice: **Drenovci** (3: Ogranak Posavski Podgajci, Ogranak Račinovci i Ogranak Rajevo Selo) i **Vukovar** (2: Ogranak Borovo naselje i Ogranak Sotin).

Ugovornu obvezu imaju **2** knjižnice: Gradska knjižnica i čitaonica **Vinkovci** s Općinom Bošnjaci (1: Narodna knjižnica i čitaonica Bošnjaci) i Gradska knjižnica **Vukovar** s Općinom Lovas (1: Narodna knjižnica Lovas).

Knjižnični stacionar, ukupno jedan, ima **1** knjižnica: **Vinkovci** (1: Knjižnični stacionar u Domu za starije i nemoćne osobe Vinkovci).

Bibliobusna služba Vukovarsko-srijemske županije (pokretna knjižnica) djeluje pri Gradskoj knjižnici i čitaonici Vinkovci, s **1 bibliobusom** koji ima ukupno **69 stajališta**, od čega 47 u naseljima (u centru mjesta) i 22 u ustanovama (15 pored škola i 7 pored vrtića), na području 19 jedinica lokalne samouprave, točnije 1 grada i 18 općina. Od navedenih, u **16 općina** bibliobusna usluga **jedini je oblik djelatnosti narodne knjižnice**. U 1 gradu (Otok) i 2 općine (Bošnjaci i Nuštar) Bibliobus dopunjuje knjižničnu mrežu.

U odnosu na 2024. godinu broj jedinica lokalne samouprave koje obilazi Bibliobus povećao se za 1 općinu (Vođinci), odnosno 2 stajališta.

Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci je u okviru ESF projekta "Čitanjem do uključivog društva" dobila sredstva i u 2023. godini nabavila **ново bibliobusno vozilo**, koje je zamijenilo staro i dotrajalo vozilo. Staro, dotrajalo vozilo je rashodovano. Novi Bibliobus je, prema Standardu, vozilo **tipa I**, i izrađen je na autobusnom podvozju.

Broj bibliobusnih stajališta je velik te je Bibliobus samo „kulturna vatrogasna mjera“, jer se na svakom stajalištu može zadržati od pola sata do sat i pol vremena svaka dva tjedna, što je nedostavno, ali stanovnicima udaljenog ruralnog područja i to puno znači.

Zbog velikoga broja stajališta Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci je početkom 2026. godine podnijela projektni prijedlog *Povezani kulturom* na poziv Čitanjem do uključivog društva u okviru ESF plus, Programa Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027. Čeka se odluka o financiranju, odnosno dodjeli bespovratnih sredstava putem kojega bi Knjižnica nabavila drugo vozilo u Bibliobusnoj službi, koje bi rasteretilo prvo. Planira se nabaviti kombi vozilo.

2.3. Pokrivenost područja knjižničnim uslugama

Ukupan broj stanovnika u jedinicama lokalne samouprave koje imaju stacionarnu knjižnicu iznosi 90 847 ili 63 % od ukupnog broja stanovnika Županije, čemu treba

pridodati još 45 731 stanovnika u općinama koje obilazi Bibliobus, što iznosi **136 578** ili **95** % od ukupnog broja stanovnika Županije.

No kad uzmemo u obzir ostala područja, stvarna pokrivenost ipak je manja od navedenih 95 % budući da pojedine jedinice lokalne samouprave imaju veliku prostornu površinu i veći broj naselja, a knjižnica djeluje samo u središnjem naselju koje je udaljeno više od 2 km od pojedinih naselja. Takvi su primjerice **Grad Ilok** s naseljima: Bapska (658 st.), Mohovo (183 st.) i Šarengrad (362 st.), **Općina Lovas** s naseljem Opatovac (252 st.). Zatim, na području **grada Vinkovaca** bilo bi dobro organizirati ogranke u pojedinim gradskim kvartovima (Borinci, Mala Bosna, Slavija) i prigradskim naseljima (Mirkovci i Vinkovačko Novo Selo).

Uz novo vozilo koje je nabavljeno 2023. godine putem spomenutoga Projekta trebalo bi i dodatno drugo vozilo (npr. bibliokombi) kako bi se prvo (postojeće) vozilo rasteretilo te bi se tada oba vozila duže zadržavala na pojedinim stajalištima, što bi osiguralo kvalitetnije knjižnične usluge, čime bi se povećao i broj korisnika Bibliobusa. Zbog toga je početkom 2026. godine Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci podnijela projektni prijedlog *Povezani kulturom* na poziv Čitanjem do uključivog društva u okviru ESF plus, Programa Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027. Čeka se odluka o financiranju, odnosno dodjeli bespovratnih sredstava putem kojega bi Knjižnica nabavila drugo vozilo (kombi) u Bibliobusnoj službi, koje bi rasteretilo prvo.

Najbolje rješenje bilo bi da općine s više od 3000 stanovnika (Ivankovo – 6543 st., Trpinja – 4167 st., Cerna – 3712 st., Borovo – 3555 st., Nijemci – 3526 st., Andrijaševci – 3441 st., Stari Jankovci – 3271 st.) osnuju stacionarnu knjižnicu (jer kako je već navedeno, od 26 općina VSŽ-a, samo 6 ima narodnu knjižnicu). Time bi se Bibliobus rasteretio jer bi obilazio manje područje Županije i duže bi se zadržavao na stajalištima.

Primjeri dobre pokrivenosti područja knjižničnim uslugama su **grad Vukovar** – Gradska knjižnica Vukovar s 2 ogranka i 1 područnom knjižnicom, zatim **općina Drenovci** – Općinska narodna knjižnica Drenovci s 3 ogranka te **grad Otok** i **općine Bošnjaci** i **Nuštar**, gdje se djelatnost narodne knjižnice uspješno nadopunjuje stajalištima Bibliobusa.

3. Prostor i oprema

3.1. Prostor

Ukupan prostor kojim raspolažu narodne knjižnice u Vukovarsko-srijemskoj županiji iznosi **9395 m²** ili **259 %** ispunjenosti Standarda u pogledu prostora prema broju stanovnika.

Od ukupne navedene kvadrature na prostor za korisnike odnosi se **5920 m²** ili **63 %** od ukupnog knjižničnog prostora. Ostatak prostora odnosi se na spremišta, uredske prostore i sl.

U odnosu na 2024. godinu, ukupan prostor knjižnica u Županiji ostao je isti.

U Županiji 8 knjižnica ili 73 % od njihovog ukupnog broja zadovoljava minimum Standarda veličinom knjižničnog prostora. To su knjižnice u Babinoj Gredi, Bošnjacima, Drenovcima, Gunji, Iloku, Otoku, Vinkovcima i Vukovaru. Preostale 3 ili 27 % ne zadovoljava minimum Standarda. To su knjižnice u Lovasu, Nuštru i Županji.

Posebno teški prostorni uvjeti su u županjskoj knjižnici, koja dijeli zgradu s Hrvatskim radiom Županja i Turističkom zajednicom grada Županje. Unazad nekoliko godina planiralo se iseljenje Turističke zajednice kako bi se taj prostor prenamijenio za potrebe Knjižnice. Time bi Knjižnica proširila svoj prostor, ali to se još nije ostvarilo.

3.2. Oprema

Većina narodnih knjižnica u Vukovarsko-srijemskoj županiji opremljena je funkcionalnim **namještajem** sukladno Standardu, osobito nova vinkovačka knjižnica koja je opremljena i uređena u 2023. godini.

Broj sjedećih mjesta za korisnike je **621**. U odnosu na 2024. godinu ukupan broj sjedećih mjesta za korisnike povećao se za 71. Obzirom da Standard preporučuje 5 sjedećih mjesta na svakih 1000 stanovnika, Standard zadovoljava 10 narodnih knjižnica (Babina Greda, Bošnjaci, Drenovci, Gunja, Ilok, Lovas, Nuštar, Otok, Vinkovci i Županja), dok 1 knjižnica (Vukovar) ne zadovoljavaju minimum propisan Standardom.

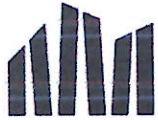
Kada je riječ o **računalnoj opremi**, ukupan broj računala u narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije iznosi 159, od čega su **73 za korisnike** (od toga, 2 računala s dodatnom opremom za slijepe i slabovidne korisnike, jedno u vinkovačkoj knjižnici i jedno u županjskoj knjižnici) i 86 za zaposlenike. Prosječno to iznosi 14 računala po svakoj knjižnici, odnosno prosječno 6 računala za korisnike te 8 za zaposlenike.

Na **jedno računalo** prosječno dolazi **193** aktivna korisnika.

U odnosu na 2024. godinu, ukupan broj računala povećao se za 5.

Stanje postojeće računalne opreme u prosjeku je zadovoljavajuće, čemu pridonosi redovito sufinanciranje nabave računalne opreme od strane Ministarstva kulture i medija RH.

U narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije ukupan broj pisača je 26, ukupan broj skenera je 27, ukupan broj fotokopirnih uređaja je 9, ukupan broj multifunkcijskih uređaja je 37, ukupan broj uređaja za samozaduživanje i/ili samorazduživanje (knjigomat) je 6 (4 u vinkovačkoj i 2 vukovarskoj knjižnici) i ukupan broj ostale opreme je 138 (televizori, projektori, glazbeni instrumenti i sl.). Električna povećala za slabovidne korisnike nema ni jedna knjižnica.

U odnosu na 2024. godinu sveukupan broj opreme knjižnica povećao se za 14.

Sve narodne knjižnice u Vukovarsko-srijemskoj županiji opremljene su internetom i/ili bežičnim internetom.

3.3. Knjižnični programi/sustavi

Narodne knjižnice Vukovarsko-srijemske županije rade u dva knjižnična sustava. U knjižničnom sustavu **ZaKi** radi 6 knjižnica u: Bošnjacima, Lovasu, Nuštru, Vinkovcima, Vukovaru i Županji, a knjižnični sustav **Metelwin** ima 5 knjižnica u: Babinoj Gredi, Drenovcima, Gunji, Iloku i Otoku.

Na dan 31. prosinca 2025. godine narodne knjižnice Vukovarsko-srijemske županije imale su ukupno **341 011** kataložnih zapisa. U 2025. godini izrađeno je 13 311 novih kataložnih zapisa, od kojih je 767 samostalno izrađeno te 12 544 zapisa preuzeto.

4. Knjižnična građa

4.1. Stanje

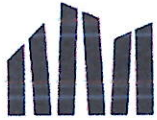
Narodne knjižnice Vukovarsko-srijemske županije imaju ukupno **502 401** svezak **knjiga**, odnosno 368 % ostvarenosti Standarda, odnosno 245 % s područjem koje obilazi Bibliobus. Od ukupnog broja svezaka knjiga samo su 2 knjige koje su nastale do 1850. godine i nalaze se u fondu Gradske knjižnice Vukovar.

U odnosu na 2024. godinu, ukupan broj svezaka knjiga povećao se za 8165 svezaka ili 1,6 %.

Minimum Standarda u broju knjiga koji iznosi od 1 do 3 knjige po stanovniku, ovisno o tipu knjižnice, zadovoljava ukupno 9 knjižnica ili 82 % dok 2 knjižnice ili 18 % ne zadovoljava predviđeni minimum Standarda. Knjižnice koje ne zadovoljavaju minimum Standarda novije su knjižnice u Bošnjacima i Nuštru.

Ako podatak o broju knjiga usporedimo s podatkom o **otpisu u 2025.** godini, koji iznosi ukupno 14 294 svezaka ili 2,8 %, od dopuštenih 5 % godišnje prema *Pravilniku o zaštiti, reviziji i otpisu knjižnične građe* (NN 27/2023), vidljivo je da knjižnice u nedovoljnoj mjeri otpisuju dotrajalu i zastarjelu knjižnu građu.

Vezano uz knjižnične zbirke, sve, osim jedne narodne knjižnice (Lovas), imaju **zavičajnu zbirku**. U zavičajnim zbirkama nalazi se ukupno **17 274** jedinice građe, od čega **15 484** svezaka knjiga i **1790** jedinica ostale vrste građe.

Broj **ostalih posebnih zbirki** u narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije (Drenovci, Gunja, Ilok, Nuštar, Vinkovi i Vukovar) ukupno je 13, a u njima se nalazi 18 929 jedinica građe.

Narodne knjižnice Vukovarsko-srijemske županije imaju ukupno **2365** svezaka periodike, od toga **2314** svezaka **časopisa** i **51** godište **novina**. Pri tom valja napomenuti da periodiku inventarizira 5 knjižnica (Babina Greda, Drenovci, Gunja, Vinkovci i Vukovar) ili 45 % od ukupnog broja knjižnica. Najveći dio časopisa inventarizira se u vinkovačkoj i vukovarskoj knjižnici.

Neknjižne je građe sveukupno u narodnim knjižnicama **13 698** jedinica, od toga audiovizualne građe 9237 jedinica, elektroničke građe 1125 jedinica, igračka 911 jedinica i ostale građe 2425 jedinica. U odnosu na 2024. godinu, ukupan broj neknjižne građe smanjio se za 1581 jedinicu ili 10 %.

Postotak neknjižne građe u ukupnom fondu narodnih knjižnica Vukovarsko-srijemske županije iznosi 2,6 %.

Digitalnu zbirku, odnosno **digitaliziranu građu** posjeduju 4 knjižnice: Drenovci, Vinkovci, Vukovar i Županja. Ukupno je digitalizirano 945 jedinica, odnosno 737,9147 GB.

Izvorno digitalnu građu posjeduju dvije knjižnice (Vinkovci i Vukovar), imaju ukupno 561 jedinicu, odnosno 0,937 GB.

U narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije (4) koje imaju digitalnu zbirku koriste se 2 sustava za upravljanje digitalnom građom s portalom: 2 knjižnice koriste Metelwin i 2 WordPress. Ni jedna knjižnica, odnosno građa u digitalnim zbirkama ne sadrži u opisu podatak o autorskom pravu i podatak o pristupu te ne postoji sustav za označivanje podataka o pravima koje koristite. Na dan 31. prosinca 2025. godine broj zapisa digitalne građe u narodnim knjižnicama iznosio je 73.

Na dan 31. prosinca 2025. godine narodne knjižnice Vukovarsko-srijemske županije raspolažu s ukupno **518 464** jedinica knjižnične građe, od čega **502 401 svezak knjiga** ili 97 %, **2365** svezaka **periodike** ili 0,4 % što čini ukupno **504 766** svezaka **knjižne** građe ili nešto više od 97 % sveukupnog fonda te **13 698** jedinica **neknjižne** građe ili 2,6 %.

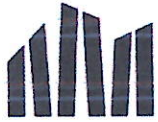
4.2. Nabava

4.2.1. Nabava knjiga

Tijekom 2025. godine narodne knjižnice Vukovarsko-srijemske županije nabavile su ukupno **21 430** svezaka **knjiga**. U odnosu na 2024. godinu ukupan broj nabavljenih svezaka knjiga smanjio se za 6519 svezaka ili 23 %.

Prema načinu nabave udjeli su sljedeći:

- kupnja: 14 490 ili 67,6 %
- otkup: 5053 ili 23,6 %

- obvezni primjerak 90 ili 0,4 %
- ostalo (ostali dar): 1773 ili 8,3 %
- zamjena 24 ili 0,1 %.

U odnosu na 2024. godinu smanjili su se svi udjeli u nabavi knjiga.

Ukupno 6 knjižnica ili 55 % od njihovog ukupnog broja ostvarilo je minimum Standarda u nabavi knjiga putem kupnje koji iznosi 200 knjiga na 1000 stanovnika: Babina Greda, Bošnjaci, Drenovci, Ilok, Lovas i Vinkovci, a 5 knjižnica ili 45 % od njihovog ukupnog broja nisu zadovoljile minimum Standarda: Gunja, Nuštar, Otok, Vukovar i Županja.

4.2.2. Nabava periodike

Ukupno je u svim narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije u 2025. godini nabavljeno **152 naslova periodike** (59 inventariziranih + 93 neinventariziranih naslova). Inventarizirane naslove (59), nabavile su samo 2 knjižnice ili 18 % od njihovog ukupnog broja: Gunja i Vinkovci. Neinventariziranu periodiku nabavljaju sve knjižnice osim Lovasa. U odnosu na 2024. godinu, bilježi se smanjenje ukupnog broja nabavljenih naslova periodike za 30 naslova ili 16 %.

4.2.3. Nabava audiovizualne građe

Audiovizualne građe nabavljeno je ukupno **6** jedinica. U usporedbi s 2024. godinom, radi se o smanjenju nabave ove vrste građe za 53 jedinica ili 90 %. Unazad nekoliko godina podaci pokazuju da se nabava audiovizualne i elektroničke građe u knjižnicama smanjuje, isto kao što se i posudba spomenute vrste građe smanjuje, odnosno vrlo rijetko se posuđuje. Jedan od razloga je taj što je većina sadržaja (glazba, film...) korisnicima dostupna na internetu te se smanjuje potreba za ovom vrstom građe.

Ni jedna knjižnica nije zadovoljila propisani minimum Standarda kupnje 10 jedinica građe na 1000 stanovnika.

Ukupno 9 knjižnica ili 82 % od ukupnog broja knjižnica nije u 2025. godini nabavilo ni jednu jedinicu audiovizualne i elektroničke građe.

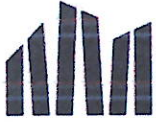
4.2.4. Nabava e-građe na prijenosnim medijima

Ukupno je u 2025. godini nabavljeno **5** jedinica **e-građe na prijenosnim medijima**. Ovu građu nabavljala je 1 knjižnica: Otok.

4.2.5. Nabava igračkaka i didaktičkih igara

Ukupno je u svim narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije u 2025. godini nabavljeno **182** jedinice **igračaka i didaktičkih igara**. Igračke i didaktičke igre nabavile su 4 knjižnice (Bošnjaci, Drenovci, Otok i Vinkovci). U odnosu na 2024. godinu ukupan broj nabavljenih igračkaka i didaktičkih igara smanjio se za 40 jedinica ili 18 %.

4.2.6. Prinova e-izvora (digitalizirane građe i e-knjiga)

U narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije u 2025. godini građu su **digitalizirale** samo 2 knjižnice: Vinkovci i Županja. Digitalizirane su ukupno 2 fizičke jedinice, odnosno 1860 stranica/datoteka, izvan vlastite knjižnice, veličine 1,5149 GB. U 2025. godini samo je 1 knjižnica (Vinkovci) bila pretplaćena na 45 naslova pojedinačnih e-knjiga.

Ni jedna narodna knjižnica Vukovarsko-srijemske županije nema **strateški plan digitalizacije**. Vukovarska knjižnica posjeduje **2 skenera za zaštitno snimanje**.

4.3. Sredstva za nabavu knjižnične građe

U 2025. godini sredstva za nabavu knjižnične građe u narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije iznosila su **361.030,77 €**, što je za 43.343,44 € ili 12 % više u odnosu na 2024. godinu.

Najveći udio u navedenim prihodima čine:

- sredstva Ministarstva kulture i medija RH: 269.880,65 € ili **75 %**
- sredstva osnivača: 47.348,85 € ili **13 %**
- vlastiti prihodi: 27.399,88 € ili **8 %**
- ostali izvori: 8.901,39 € ili **2 %**
- sredstva Vukovarsko-srijemske županije: 7.500,00 € ili **2 %**.

Sredstva Ministarstva kulture i medija RH za nabavu knjižnične građe povećana su u odnosu na 2024. godinu za 35.651,86 € ili 13 % te čine preko polovice ukupnih prihoda za nabavu knjižnične građe. Također povećana su sredstva osnivača, vlastiti prihodi i ostali izvori, dok su sredstva Županije smanjena u odnosu na 2024. godinu.

5. Članstvo

Ukupan broj aktivnih članova u narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije u 2025. godini iznosio je **14 110** (članovi narodnih knjižnica + članovi Bibliobusa), što predstavlja 9,9 % cjelokupnog stanovništva Županije, odnosno 10,3 % stanovnika područja pokrivenog knjižničnim uslugama uključujući i ona područja koja pokriva Bibliobus, dok minimum Standarda iznosi 18 %. Svega jedna knjižnica zadovoljava navedeni minimum udjela ukupnog stanovništva koji su aktivni članovi lokalne knjižnice: Vinkovci (23 %).

U odnosu na 2024. godinu, ukupan broj članova u Vukovarsko-srijemskoj županiji smanjio se za 454 člana ili 3 %.

Prema dobnoj kategoriji članstva, omjeri su sljedeći:

- djeca do 14 godina: 5986 ili **42 %**
- mladi 15-17 godina: 1428 ili **10 %**

- odrasli 18–65 godina: 5758 ili **41 %**
- stariji od 65 godina: 935 ili **7 %**

Broj učlanjenih pravnih osoba je 3.

Od ukupnog broja članova (14 107), prema spolu, njih 8700 ili **62 %** su žene i 5407 ili **38 %** su muškarci.

Broj učlanjenih u pokretnu knjižnicu (Bibliobus) iznosio je 1237 ili nešto manje od 9 % od ukupnog broja učlanjenih u knjižnice. U odnosu na 2024. godinu, broj učlanjenih u Bibliobus povećao se za 75 članova ili 6 %.

6. Posudba i korištenje

U 2025. godini posuđeno je ukupno **206 161** jedinica knjižnične građe u narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije (izvan knjižnice 162 283 jedinice i u knjižnici 43 878 jedinica), što je u odnosu na 2024. godinu smanjenje za 13 247 jedinica ili 6 %.

Godišnji obrtaj fonda je 2,3 puta po stanovniku jedinica lokalne samouprave u kojima djeluje stacionarna knjižnica, ali tome treba pridodati jedinice lokalne samouprave koje obilazi Bibliobus i tada je godišnji obrtaj fonda 1,5 puta po stanovniku područja u kojima djeluje stacionarna i/ili pokretna knjižnica. Iskoristivost ukupnog fonda knjižnica Županije je 40 %.

Izvan knjižnice posuđeno je **160 381** svezak knjiga, **1104** jedinice audiovizualne i elektroničke građe, **557** jedinica ostale građe, **211** e-knjiga, **25** igračaka i **5** serijskih publikacija.

Međuknjižnična posudba i elektronička dostava dokumenata broji ukupno 81 riješenih zahtjeva, od kojih je 34 zahtjeva zaprimljeno od drugih knjižnica – riješeno je svih 34, zatim 31 zahtjev upućenih drugim knjižnicama – riješeno je svih 31 te 16 zahtjeva za elektronički dostavljenim dokumentima – riješeno je svih 16.

U odnosu na 2024. godinu međuknjižnična posudba i elektronička dostava dokumenata smanjila se za 30 zahtjeva ili 27 %.

U narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije riješena su ukupno 23 136 informacijska zahtjeva. Broj ukupnih informacijskih zahtjeva veći je za 5 % u odnosu na prethodnu godinu.

Ukupan broj fizičkih i virtualnih posjeta u knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije u 2025. godini iznosio je **701 823** te je u odnosu na 2024. godinu manji za 19 515 posjeta ili nešto manje od 3 %.

Broj fizičkih posjeta korisnika u 2025. godini iznosio je **247 764** te je u odnosu na 2024. godinu manji za 48 645 posjeta ili 16 %.

Broj virtualnih posjeta u 2025. godini iznosio je **454 059**, a od toga 73 764 virtualnih posjeta digitalnoj knjižnici/zbirci. U odnosu na 2024. godinu ukupan broj virtualnih posjeta veći je za 29 130 posjeta ili 6 %.

Samo dvije narodne knjižnice nude uslugu digitalizacije na zahtjev: Babina Greda i Vinkovci.

Ukupan broj preuzimanja digitalizirane građe, odnosno preuzetih jedinica sadržaja iz određenog elektroničkog izvora je 223 i to samo u vinkovačkoj knjižnici.

7. Programske aktivnosti

U narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije održano je u 2025. godini ukupno **1342** različite programske aktivnosti, od kojih 842 ili 63 % za djecu i mlade te 500 ili 37 % za odrasle.

U odnosu na 2024. godinu bilježi se povećanje ukupnog broja aktivnosti za 133 ili 10 %.

Posjetitelja na tim događanjima bilo je ukupno **38 833**, od toga na događanjima za djecu i mlade 17 491 ili 45 % te za odrasle 21 342 ili 55 %.

U odnosu na 2024. godinu, ukupan broj posjetitelja povećao se za 3548 ili 9 %.

U narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije u 2025. godini održano je 199 edukacijskih radionica za korisnike u kojima je sudjelovalo 3737 polaznika (od kojih 2343 polaznika edukacijskih radionica i 1394 polaznika u obilasku knjižnice uz stručno vodstvo). U odnosu na 2024. godinu bilježi se povećanje edukacijskih radionica za 53 radionice ili 27 %, kao i povećanje polaznika tim radionicama za 305 polaznika ili 8 %.

8. Zaposlenici

U narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije u 2025. godini bilo je ukupno **78** zaposlenika (Ž 66 i M 12) od kojih **76,5** u ekvivalentu punog radnog vremena. Na **knjižničarskim poslovima** zaposlen je ukupno **61** zaposlenik (Ž 53 i M 8) od kojih **60** u ekvivalentu punog radnog vremena.

U strukturi zaposlenih (78) prevladavaju knjižničari – 34 ili **44 %**, potom ostalo osoblje – 17 ili **22 %**, knjižničarski tehničari – 10 ili **13 %**, knjižničarski suradnici – 7 ili **9 %**, ostalo knjižničarsko osoblje – 4 ili **5 %**, viši knjižničari – 4 ili **5 %**, viši knjižničarski tehničar – 1 ili **1 %** i knjižničarski savjetnici – 1 ili **1 %**.

Ukupan broj osoblja u narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije koji rade na poslovima upravljanja digitalnim knjižnicama/zbirkama je 1, od kojega 0,10 u ekvivalentu punog radnog vremena.

U odnosu na 2024. godinu ukupan broj zaposlenika povećao se za 6.

Standard propisuje da narodna knjižnica treba imati najmanje dva stručna knjižničarska djelatnika, od kojih je najmanje jedan knjižničar, međutim knjižnice u Gunji, Nuštru i Babinoj Gredi imaju samo jednu zaposlenu osobu koja je ujedno i ravnatelj knjižnice. Također, po jedan zaposlenik je i u područnim knjižnicama u Bošnjacima i Lovasu.

9. Proračun i troškovi

Ukupni **prihodi** u narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije u 2025. godini iznosili su **2.823.956,71 €**. U odnosu na 2024. godinu, prihodi su povećani za 328.202,48 € ili nešto manje od 12 %.

Od navedenog iznosa, na **proračunske izvore** odnosilo se ukupno **2.706.727,33 €**, a udjeli su sljedeći:

- udio osnivača: 2.234.847,81 € ili **83 %**
- udio Ministarstva kulture i medija RH: 350.230,33 € ili **13 %**
- ostali proračunski izvori: 84.099,19 € ili **3 %**
- udio Vukovarsko-srijemske županije: 37.550,00 € ili **1 %**.

U odnosu na 2024. godinu bilježi se povećanje sredstava iz svih proračunskih izvora. Ukupno povećanje u odnosu na prošlu godinu iznosi 360.599,65 € ili nešto više od 13 %.

Vlastiti prihodi knjižnica iznose 106.936,21 €, 6 % više u odnosu na 2024. godinu. Iz ostalih izvora knjižnice su uprihodile 10.165,71 €. Vlastiti prihodi čine nešto manje od 4 % ukupnih prihoda, a ostali izvori čine 0,4 % ukupnih prihoda.

Ukupni **rashodi** u narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije u 2025. godini iznosili su **2.907.063,28 €**.

U 2025. godini sredstva za nabavu knjižnične građe u narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije iznosila su **361.030,77 €**, što je za 43.343,44 € ili 12 % više u odnosu na 2024. godinu.

Najveći udio u navedenim приходima čine:

- sredstva Ministarstva kulture i medija RH: 269.880,65 € ili **75 %**
- sredstva osnivača: 47.348,85 € ili **13 %**
- vlastiti prihodi: 27.399,88 € ili **8 %**
- ostali izvori: 8.901,39 € ili **2 %**
- sredstva Vukovarsko-srijemske županije: 7.500,00 € ili **2 %**.

Sredstva Ministarstva kulture i medija RH za nabavu knjižnične građe povećana su u odnosu na 2024. godinu za 35.651,86 € ili 13 % te čine preko polovice ukupnih prihoda za nabavu knjižnične građe. Također povećana su sredstva osnivača, vlastiti prihodi i ostali izvori, dok su sredstva Županije smanjena u odnosu na 2024. godinu.

U 2025. godini ukupna sredstva za rad digitalnih knjižnica/zbirki (Vinkovci i Županja) iznosila su 729,60 €, izvor financiranja je osnivač.

10. Zaključak

Sagledavajući ukupno stanje narodnih knjižnica u Vukovarsko-srijemskoj županiji, zaključno s 2025. godinom, može se zaključiti sljedeće:

Mreža knjižnica odnosno pokrivenost Županije knjižničnim uslugama u 2025. godini proširila se zahvaljujući novim stajalištima Bibliobusa. U odnosu na 2024. godinu, kada je ukupno 84 % jedinica lokalne samouprave imalo na svom području organiziranu profesionalnu djelatnost narodne knjižnice (stacionarne i/ili pokretnu), u 2025. godini 87 % jedinica lokalne samouprave ima na svom području organiziranu profesionalnu djelatnost narodne knjižnice (stacionarne i/ili pokretnu), dok su 4 općine ili 13 % jedinica lokalne samouprave bez profesionalnog oblika knjižnične djelatnosti: Gradište (2227 st.), Markušica (1773 st.), Negoslavci (983 st.) i Štitar (1552 st.). Navedene općine prema Popisu stanovništva iz 2021. godine imaju manje od 3000 stanovnika što, prema *Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti* (NN 17/19), znači da su dužne povjeriti knjižničnu djelatnost drugoj knjižnici putem osnivanja područne knjižnice ili uvođenjem stajališta bibliobusa.

Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci je u okviru ESF projekta "Čitanjem do uključivog društva" dobila sredstva i u 2023. godini nabavila novo bibliobusno vozilo, koje je zamijenilo staro i dotrajalo vozilo. Zbog velikoga broja stajališta Bibliobusa, Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci je početkom 2026. godine podnijela projektni prijedlog *Povezani kulturom* na poziv Čitanjem do uključivog društva u okviru ESF plus, Programa Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027. Čeka se odluka o financiranju, odnosno dodjeli bespovratnih sredstava putem kojega bi Knjižnica nabavila drugo vozilo u Bibliobusnoj službi, koje bi rasteretilo prvo te bi se tada oba vozila duže zadržavala na pojedinim stajalištima, što bi osiguralo kvalitetnije knjižnične usluge, čime bi se povećao i broj korisnika Bibliobusa. Planira se nabaviti kombi vozilo.

Najbolje rješenje bilo bi da općine s više od 3000 stanovnika (Ivankovo – 6543 st., Trpinja – 4167 st., Cerna – 3712 st., Borovo – 3555 st., Nijemci – 3526 st., Andrijaševci – 3441 st., Stari Jankovci – 3271 st.) osnuju stacionarnu knjižnicu. Time bi se Bibliobus rasteretio jer bi obilazio manje područje Županije i duže bi se zadržavao na stajalištima.

Općina Privlaka (2192 st.) izgradila je novu zgradu u kojoj će u prizemlju smjestiti knjižnicu, a na katu Općinu. U tijeku je opremanje knjižnice namještajem i opremom. Knjižnica u Privlaci djelovat će kao područna knjižnica Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci, a odnosi između Općine Privlaka i vinkovačke knjižnice riješeni su ugovorom (ugovorom povjerena djelatnost).

Kad je riječ o **prostornim uvjetima**, u Županiji 8 knjižnica ili 73 % od njihovog ukupnog broja zadovoljava minimum Standarda. To su knjižnice u Babinoj Gredi, Bošnjacima,

Drenovcima, Gunji, Iloku, Otoku, Vinkovcima i Vukovaru. Preostale 3 ili 27 % ne zadovoljava minimum Standarda. To su knjižnice u Lovasu, Nuštru i Županji.

Posebno teški prostorni uvjeti su u županjskoj knjižnici, koja dijeli zgradu s Hrvatskim radiom Županja i Turističkom zajednicom grada Županje. Unazad nekoliko godina planiralo se iseljenje Turističke zajednice kako bi se taj prostor prenamijenio za potrebe Knjižnice. Time bi Knjižnica proširila svoj prostor, ali to se još nije ostvarilo.

Većina narodnih knjižnica, točnije njih 9 zadovoljava Standard po pitanju ukupnog broja jedinica **knjižnog fonda**, dok 2 knjižnice ne zadovoljava predviđeni minimum Standarda. Knjižnice koje ne zadovoljavaju minimum Standarda u broju knjiga novije su knjižnice: u Bošnjacima i Nuštru. Postotak **neknjižne građe** u ukupnom fondu narodnih knjižnica Vukovarsko-srijemske županije iznosi 2,6 %. Jedan od razloga je i činjenica da se sve veći broj takvih sadržaja može naći na internetu. **Digitalnu zbirku**, odnosno **digitaliziranu građu** posjeduju 4 knjižnice: Drenovci, Vinkovci, Vukovar i Županja, a **izvorno digitalnu građu** posjeduju dvije knjižnice: Vinkovci i Vukovar.

Ukupno 6 knjižnica ili 55 % od njihovog ukupnog broja ostvarilo je minimum Standarda u **nabavi knjiga** putem kupnje koji iznosi 200 knjiga na 1000 stanovnika: Babina Greda, Bošnjaci, Drenovci, Ilok, Lovas i Vinkovci, a 5 knjižnica ili 45 % od njihovog ukupnog broja nisu zadovoljile minimum Standarda: Gunja, Nuštar, Otok, Vukovar i Županja.

Kada je riječ o **nabavi periodike**, sve knjižnice, osim knjižnice u Lovasu, nabavljaju periodiku, ali samo su 2 knjižnice inventarizirale periodiku: Gunja i Vinkovci. U odnosu na 2024. godinu, bilježi se smanjenje ukupnog broja nabavljenih naslova periodike.

Kada je riječ o **nabavi audiovizualne i elektroničke građe** podatci unazad nekoliko godina pokazuju da se nabava audiovizualne i elektroničke građe u knjižnicama smanjuje, isto kao što se i posudba spomenute vrste građe smanjuje, odnosno vrlo rijetko se posuđuje. Jedan od razloga je taj što je većina sadržaja korisnicima dostupna na internetu te se smanjuje potreba za ovom vrstom građe. Ukupno 9 knjižnica u 2025. godini nije nabavilo ni jednu jedinicu audiovizualne i elektroničke građe.

U odnosu na 2024. godinu ukupan broj **nabavljenih igračaka i didaktičkih igara** smanjio se za 18 %.

U odnosu na 2024. godinu, **broj članova** narodnih knjižnica Vukovarsko-srijemske županije smanjio se za 454 člana ili 3 %. Minimum Standarda iznosi 18 % i svega jedna knjižnica zadovoljava navedeni minimum udjela ukupnog stanovništva koji su aktivni članovi lokalne knjižnice: Vinkovci (23 %).

Broj učlanjenih u pokretnu knjižnicu, u odnosu na 2024. godinu, povećao se za 6 %.

Pokazatelji vezani za korištenje bilježe smanjenje **broja posudbe knjižnične građe** za 6 % u odnosu na 2024. godinu. Godišnji obrtaj fonda je 2,3 puta po stanovniku jedinica lokalne samouprave u kojima djeluje stacionarna knjižnica, ali tome treba pridodati jedinice lokalne samouprave koje obilazi Bibliobus i tada je godišnji obrtaj fonda 1,5 puta po stanovniku područja u kojima djeluje stacionarna i/ili pokretna knjižnica.

Pokazatelji vezani za **broj posjeta** bilježe smanjenje broja fizičkih posjeta za 16 %, ali povećanje virtualnih posjeta za 6 %, u odnosu na 2024. godinu.

Pokazatelji vezani za **programske aktivnosti** narodnih knjižnica bilježe povećanje ukupnog broja aktivnosti u odnosu na 2024. godinu za 10 %, kao i povećanje broja posjetitelja programskim aktivnostima za 9 %.

U odnosu na 2024. godinu bilježi se povećanje edukacijskih radionica za 27 % kao i povećanje polaznika tim radionicama za 8 %.

Broj zaposlenika u narodnim knjižnicama Vukovarsko-srijemske županije povećao se za 6 u odnosu na 2024. godinu.

Tri narodne knjižnice (Gunja, Nuštar i Babina Greda) imaju zaposlenu samo jednu osobu koja je ujedno i ravnatelj knjižnice, iako *Standard* propisuje najmanje dva zaposlenika. Također, po jedan zaposlenik je i u područnim knjižnicama u Bošnjacima i Lovasu.

Ukupni prihodi narodnih knjižnica Vukovarsko-srijemske županije povećani su za nešto manje od 12 % u odnosu na 2024. godinu, a sredstva za **nabavu knjižnične građe** u narodnim knjižnicama povećana su za 12 % u odnosu na 2024. godinu.

Voditeljica Županijske matične razvojne službe:
Iva Grković, knjiž. savjetnica

Iva Grković

Dostaviti:

- Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatski zavod za knjižničarstvo
- Ministarstvo kulture i medija RH, Sektor za arhivsku, knjižničnu i muzejsku djelatnost
- Vukovarsko-srijemska županija, Upravni odjel za turizam i kulturu
- narodne knjižnice Vukovarsko-srijemske županije
- arhiva GKVK-a.